

Zaaknummer:

ZA.11-14540/DN.13-4159

Mer-beoordelingsbesluit

**Munnekemoer Oost 44
9561 NP Ter Apel**

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
2.	Locatie en beschrijving van de voorgenomen activiteit.....	4
2.1	Locatie	4
2.2	Beschrijving voorgenomen activiteit	4
3.	Procedure.....	6
4.	Overwegingen.....	6
4.1	Toetsingscriteria.....	6
4.2	Effecten op mensen, dieren en planten.....	7
4.2.1	Geur	7
4.2.2	Geluid	11
4.2.3	Veiligheid	15
4.2.4	Licht.....	15
4.2.5	Flora en Fauna	16
4.2.6	Ammoniakemissie	17
4.2.7	Luchtkwaliteit.....	20
4.2.8	Gezondheid.....	22
4.3	Effecten op bodem en grondwater	24
4.4	Effecten op oppervlaktewater en doelmatig beheer afvalwater.....	25
4.4.1	Afvalwater	25
4.4.2	Hemelwater.....	25
4.5	Effecten op doelmatig beheer van afvalstoffen	26
4.5.1	Mest	26
4.5.2	Kadavers	26
4.5.3	Overige bedrijfsafvalstoffen	26
4.6	Effecten op verbruik energie en natuurlijke hulpbronnen	26
4.6.1	Energie.....	26
4.6.2	Natuurlijke hulpbronnen	27
4.7	Effecten op landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden	28
4.7.1	Landschap.....	28
4.7.2	Archeologie	28
4.7.3	Ecologische hoofdstructuur	29
4.7.4	Natura 2000-gebieden.....	29
4.8	Gebieden waarin de bij communautaire wetgeving vastgestelde normen inzake milieukwaliteit reeds worden overschreden.....	29
4.9	Het grensoverschrijdend karakter van het effect.....	29
4.10	Cumulatie met ander projecten	29
5.	Conclusie	30
6.	Besluit.....	30
7.	Rechtsmiddelen	30

Bijlagen

1	Milieutekening
2	Duits geuronderzoeksrapport
3	Situatietekening
4	Indicatieve geurberekening mestsilo's
5	Geluidrapport
6	Lichtplan
7	Quickscan Flora-Faunawet/Natuurbeschermingswet
8	Ammoniakdepositieberekening EHS
9	Rapport AAgro-stacks berekeningen Natura 2000-gebieden
10	Aanvragen vvgb Natuurbeschermingswet provincie Groningen en Drenthe
11	Beoordeling luchtkwaliteit
12	Advies GGD
13	Energiebijlage
14	Documenten landschappelijke inpassing

1. Inleiding

Op 13 december 2011 hebben wij een mer-beoordelingsnotitie ontvangen van [REDACTED] (hierna te noemen initiatiefnemer), Munnekemoer Oost 44, 9561 NP Ter Apel, voor het verplaatsen en uitbreiden van hun melkrundveebedrijf. Het melkrundveebedrijf gaat 560 stuks melkkoeien en 420 stuks vrouwelijk jongvee omvatten.

De mer-beoordelingsnotitie is meerdere keren aangepast, wat telkens heeft geleid tot een nieuwe aangepaste mer-beoordelingsnotitie. De definitieve thans voorliggende mer-beoordelingsnotitie is van 24 juni 2014 en hebben wij op 30 juni 2014 ontvangen. De notitie is opgesteld door Countus accountants + adviseurs te Markelo.

Bij de mer-beoordelingsnotitie horen de volgende bijlagen:

- cumulatieve geurhinderbeoordeling;
- overzichtskaart behorende bij cumulatieve geurhinderbeoordeling;
- documentatie "Pegülit".

Voor de verplaatsing en uitbreiding van het melkrundveebedrijf is een omgevingsvergunning vereist op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De aanvraag omgevingsvergunning is d.d. 22 november 2011 ingediend. Er is omgevingsvergunning aangevraagd voor de volgende in de Wabo genoemde activiteiten:

- bouwen van een bouwwerk (artikel 2.1, lid 1, sub a);
- oprichten van een inrichting (artikel 2.1, lid 1, sub e, onder 1°);
- het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een bestemmingsplan, een beheersverordening, een exploitatieplan, de regels gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, of 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening of een voorbereidingsbesluit voor zover toepassing is gegeven aan artikel 3.7, vierde lid, tweede volzin, van die wet (artikel 2.1, lid 1, sub c);
- het slopen van een bouwwerk (artikel 2.2, lid 1, onder a);
- het vellen van houtopstand (artikel 2.2, lid 1, onder g);
- het opslaan van roerende zaken (artikel 2.2, lid 1, onder j).

De aanvraag is d.d. 30 juni 2014 aangevuld met een verzoek aan Gedeputeerde Staten van Groningen en een verzoek aan Gedeputeerde Staten van Drenthe om een verklaring van geen bedenkingen op grond van de Natuurbeschermingswet. De procedures voor de afhandeling van deze verzoeken haken aan bij de procedure voor de aanvraag omgevingsvergunning.

Een vergunning voor het opslaan van roerende zaken is alleen nodig ingeval de gemeente en/of de provincie gebieden heeft aangewezen waarvoor dit nodig wordt geacht. Hiervan is in dit geval geen sprake. Een omgevingsvergunning voor deze activiteit is dan ook niet nodig.

Per 1 april 2012 zijn de voorschriften voor het slopen ondergebracht in het Bouwbesluit en is voor de activiteit slopen geen omgevingsvergunning meer nodig. Volstaan kan worden met een sloopmelding.

De aanvraag omgevingsvergunning wordt eerst in behandeling genomen op het moment dat wij een besluit hebben genomen op de mer-beoordelingsnotitie.

Aan de hand van de mer-beoordelingsnotitie hebben wij beoordeeld of bij de voorbereiding van het besluit op de aanvraag om omgevingsvergunning alle mogelijke

nadelige gevolgen voor het milieu in beeld zijn gebracht en of bij de voorbereiding van het besluit op de aanvraag een milieueffectrapport (mer) moet worden gemaakt. De mer-beoordeling zelf houdt derhalve geen besluit in op het initiatief. Beoordeling of het initiatief wel of niet kan worden vergund vindt plaats bij de besluitvorming op de aanvraag omgevingsvergunning.

2. Locatie en beschrijving van de voorgenomen activiteit

2.1 Locatie

Het huidige melkrundveebedrijf is gevestigd op het perceel Munnekemoer Oost 44 te Ter Apel. De bebouwing langs Munnekemoer Oost is aan te merken als lintbebouwing. Het huidige bedrijf maakt fysiek onderdeel uit van deze lintbebouwing.

Het initiatief voorziet in het creëren van een nieuw bouwblok achter de aanwezige lintbebouwing, op 200 meter uit de weg, achter het huidige bouwblok. Het nieuwe bouwblok krijgt een grootte van ca. 3,5 hectare en grenst aan de Nederlands-Duitse grens. De grond is thans in gebruik als landbouwgrond.

Voor het plangebied gelden twee bestemmingsplannen:

- Bestemmingsplan De Linten, vastgesteld d.d. 18 december 2012;
- Bestemmingsplan buitengebied 2009, vastgesteld d.d. 22 september 2009.

De huidige bedrijfswoning, de nieuw te bouwen bedrijfswoning en de bestaande werktuigenberging liggen in het Bestemmingsplan De Linten. De overige gebouwen en bouwwerken worden gerealiseerd op gronden die liggen in het Bestemmingsplan buitengebied 2009.

Realisering van het initiatief is alleen mogelijk als wordt afgeweken van het bestemmingsplan. In de aanvraag omgevingsvergunning wordt hierom gevraagd. Het verzoek is onderbouwd met een ruimtelijke onderbouwing.

2.2 Beschrijving voorgenomen activiteit

Voor het huidige bedrijf is bij besluit van ons college d.d. 6 juli 1976, onder no. 32 en vervolgens bij besluit d.d. 9 oktober 1979, onder no. 85, respectievelijk een oprichtingsvergunning en een uitbreidingsvergunning ingevolge de Hinderwet verleend. Voor het oprichten van de aanwezige mestsilo is d.d. 20 april 1988 een melding gedaan op grond van het Besluit mestbassins Hinderwet.

De milieuvergunningen zijn inmiddels van rechtswege vervallen. De huidige inrichting valt onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Ook de regels voor de mestsilo zijn hierin opgenomen.

Op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer mogen op het huidige bedrijf de in onderstaande tabel 1 genoemde aantallen dieren worden gehouden.

Tabel 1 Vergunde veestapel

Diersoort	Rav code ¹	Aantal	NH ₃ /kg/dier/j ²	Totaal NH ₃ /kg/j	Fijnstof emissie g/dier/jaar ³	Fijnstof totaal g/jaar
Melkrundvee	A.1.100.2	95	11	1.045	148	14.060
Jongvee	A.3	36	3,9	140,4	38	1.368
				1.185,4		15.428

¹ Code stalsysteem in Regeling ammoniak en veehouderij.

² Ammoniakemissie per dierplaats per jaar volgens de Regeling ammoniak en veehouderij.

³ Fijn stofemissie in gram per dier per jaar volgens lijst "Emissiefactoren fijn stof voor veehouderij".

Door de ligging van de huidige stallen ten opzichte van de woonbebouwing in het lint heeft het huidige bedrijf op de huidige locatie geen mogelijkheden voor uitbreiding van het aantal dieren. Het initiatief voorziet in de realisatie van een nieuw bouwblok van ca. 3,5 ha, achter het lint, waardoor de afstand tot de woonbebouwing in het lint wordt vergroot.

Op het bouwblok komen 4 stallen voor het houden van het rundvee, 1 aparte melkstal, 1 stal voor rundvee dat extra zorg nodig heeft, sleufsilo's voor de opslag van gras, mais, droge bijproducten en vaste mest en 4 afgedekte mestsilo's met een totale inhoud van 9.600 m³. De silo's dienen voor de opslag van de vloeibare mest die dagelijks met mestschuiven uit de stallen wordt verwijderd en via een gesloten mestgoot en een ondergrondse mesttransportleiding naar de silo's wordt verpompt. Onder de stallen zelf wordt geen vloeibare mest opgeslagen. De stallen worden niet uitgevoerd met mestkelders.

Bij de aanvraag omgevingsvergunning is een milieutekening gevoegd waarop de toekomstige inrichting is weergegeven. De tekening is als bijlage 1 bij dit besluit gevoegd.

Voor de opvang van een gedeelte van het vrijkomende hemelwater voorziet het initiatief in de aanleg van een sloot tussen Munnekemoer Oost en de Nederlands-Duitse grens. De sloot komt door het bestaande en nieuwe bouwblok te liggen. Ten behoeve van de ruimtelijke inpassing voorziet het plan in de aanplant van bomen en heesters.

Initiatiefnemer beschikt rond de nieuw te creëren bouwlocatie over ca. 27 ha. landbouwgrond. Deze grond zal worden gebruikt voor het geven van volledige weidegang aan de koeien met aandacht en dienen als uitloopweide voor het overige melkrundvee.

Op de huidige bedrijfslocatie worden de aanwezige stallen, mestsilo en kuilvoerplaten verwijderd. De aanwezige werktuigenberging blijft als zodanig in gebruik.

Het initiatief voorziet verder in de realisatie van een tweede bedrijfswoning in het lint tussen de bestaande bedrijfswoning op Munnekemoer Oost 44 en de woning op Munnekemoer Oost 49.

Ontsluiting van het nieuwe bouwblok vindt plaats via een uitweg op de Munnekemoer Oost, een uitweg rechtstreeks op de Alte Zollstraße en een uitweg via de Dikke Eikweg op de Alte Zollstraße.

In onderstaande tabel 2 staat de voorgenomen bedrijfsomvang weergegeven.

Tabel 2 Gewenste veestapel

Stalno. ⁴	Dier Soort	Rav code ¹	Aantal	NH ₃ /kg /dier/j ²	Totaal NH ₃ /kg/j	Fijn stof emissie g/dier/jaar ³	Fijn stof totaal g/jaar
1	Melkrundvee	A.1.2.2	240	8,6	2.064	148	35.520
2	Melkrundvee	A.1.2.2	240	8,6	2.064	148	35.520
3	Vrl. jongvee	A.3	210	3,9	819	38	7.980
4	Vrl. Jongvee	A.3	210	3,9	819	38	7.980
5	Melkrundvee	A1.100.1	80	9,5	760	118	9.440
					6.526		96.440
Totaal	Melkrundvee	560					
Totaal	Vrl. Jongvee	420					

¹ Code stalsysteem in Regeling ammoniak en veehouderij.

² Ammoniakemissie per dierplaats per jaar volgens de Regeling ammoniak en veehouderij.

³ Fijn stofemissie in gram per dier per jaar volgens lijst "Emissiefactoren fijn stof voor veehouderij".

⁴ Stalnummers verwijzen naar de milieutekening.

Initiatiefnemer beoogt met het initiatief een melkrundveehouderij te realiseren met voldoende bedrijfseconomisch perspectief en die voldoet aan alle eisen op het gebied van dierenwelzijn en milieu.

De mer-beoordelingsnotitie is ingediend omdat het voorgenomen initiatief mer-beoordelingsplichtig is op grond van artikel 7.2, lid 1, onder b en lid 4 van de Wet milieubeheer. De activiteit is genoemd in de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage in onderdeel D, categorie 14 “de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van meer dan:

- 200 melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar;
- 340 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar;
- 340 stuks melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar en vrouwelijk jongvee tot 2 jaar.

3. Procedure

De in artikel 7.16 tot en met 7.18 van de Wet milieubeheer omschreven procedure is gevolgd.

4. Overwegingen

4.1 Toetsingscriteria

Wij moeten op grond van artikel 7.17, lid 3 van de Wet milieubeheer bij de beslissing rekening houden met de criteria zoals aangegeven in bijlage III bij de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling. Het betreft de volgende criteria:

1. Kenmerken van het project. Bij kenmerken van het project moet in het bijzonder in overweging worden genomen:
 - de omvang van het project;
 - de cumulatie met andere projecten;
 - het gebruik van natuurlijke hulpbronnen;
 - de productie van afvalstoffen;
 - verontreiniging en hinder;
 - risico van ongevallen, met name gelet op de gebruikte stoffen of technologieën.
2. Plaats van het project. Bij de mate van kwetsbaarheid van het milieu in de gebieden waarop het project van invloed kan zijn moet in het bijzonder in overweging worden genomen:
 - het bestaande grondgebruik;
 - de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen in het gebied;
 - het opnamevermogen van het natuurlijke milieu, met in het bijzonder aandacht voor de volgende typen gebieden:
 - a. wetlands;
 - b. kustgebieden;
 - c. berg- en bosgebieden;
 - d. reservaten en natuurparken;
 - e. gebieden die in de wetgeving van lidstaten zijn aangeduid of door die wetgeving worden beschermd; speciale beschermingszones door de lidstaten aangewezen krachtens Richtlijn 79/409/EEG (is Vogelrichtlijn) en Richtlijn 92/43/EEG (is Habitatrichtlijn);
 - f. gebieden met hoge bevolkingsdichtheid;
 - g. gebieden waarin de bij communautaire wetgeving vastgestelde normen inzake milieukwaliteit reeds worden overschreden;
 - h. landschappen van historisch, cultureel of archeologisch belang.

3. Kenmerken van het potentiële effect. Bij de potentiële effecten van het project moeten in samenhang met de criteria van de punten 1 en 2 in het bijzonder in overweging worden genomen:
- het bereik van het effect (geografische zone en grootte van de getroffen bevolking);
 - het grensoverschrijdende karakter van het effect;
 - de duur, frequentie en de omkeerbaarheid van het effect.

Hieronder gaan wij in op de volgende aspecten:

- effecten op mensen, dieren en planten;
- effecten op bodem en grondwater;
- effecten op oppervlaktewater en doelmatig beheer van afvalwater;
- effecten op een doelmatig beheer van afvalstoffen;
- effecten op het verbruik van energie en grondstoffen;
- effecten op landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden;
- gebieden waarin de bij communautaire wetgeving vastgestelde normen inzake milieukwaliteit reeds worden overschreden;
- het grensoverschrijdend karakter van de effecten;
- cumulatie met andere projecten.

Voor ieder aspect gaan wij na of het initiatief belangrijke nadelige milieugevolgen zou kunnen veroorzaken, die maken dat een milieueffectrapportage nodig is. Daarbij hebben wij gekeken naar de kenmerken en de plaats van het initiatief en de kenmerken van het potentiële effect. Ook is gekeken naar de gevolgen van het initiatief op Duits grondgebied.

4.2 Effecten op mensen, dieren en planten

4.2.1 Geur

Binnen het op te richten melkrundveebedrijf laten zich de volgende geurbronnen onderscheiden:

- het houden van de dieren in de stallen;
- opslag veevoer;
- opslag vloeibare mest in silo's;
- opslag vaste mest.

Bij de beoordeling van het aspect geur moet ook rekening worden gehouden met de in Duitsland gelegen geurgevoelige objecten. De beoordeling dient op dezelfde wijze plaats te vinden als waarop de beoordeling op de Nederlandse geurgevoelige objecten plaatsvindt. Initiatiefnemer heeft desalniettemin een geuronderzoek laten uitvoeren waarin is beoordeeld of de geurbelasting ten gevolge van het initiatief op de in Duitsland gelegen geurgevoelige objecten binnen de Duitse geurnormen blijft. Het onderzoek is uitgevoerd door het Duitse onderzoeksbureau TÜV Umweltschuts GmbH & Co. KG. Het onderzoek maakt deel uit van de aanvraag voor de omgevingsvergunning en is als bijlage 2 bij dit besluit gevoegd. Uit het onderzoek blijkt dat het initiatief ruim binnen de in Duitsland geldende geurnormen blijft en dat het initiatief niet leidt tot aanzienlijke geurbelastingen in de zin van de Duitse wetgeving.

4.2.1.1 Het houden van dieren in de stallen

De Wet geurhinder en veehouderij vormt het exclusieve toetsingskader voor het beoordelen van geurhinder veroorzaakt door het houden van dieren op stallen (inclusief de mest die onder de stallen wordt opgeslagen).

Op grond van de Wet geurhinder en veehouderij gelden voor het houden van melkrundvee en het daarbij horende vrouwelijke jongvee, ongeacht het aantal dieren, de hieronder in tabel 3 genoemde vaste in acht te nemen afstanden tot een geurgevoelig object

Tabel 3 Minimaal in acht te nemen afstanden

Ligging geurgevoelig object	Vereiste afstand gemeten vanaf geurgevoelig object tot dichtst daarbij gelegen geuremissiepunt	Vereiste afstand gemeten vanaf geurgevoelig object tot dichtst daarbij gelegen buitengevel stal
Buiten de bebouwde kom	50 meter	25 meter
Binnen de bebouwde kom	100 meter	50 meter

Het begrip bebouwde kom kan volgens de geschiedenis van de totstandkoming van de Wet geurhinder en veehouderij worden omschreven als het gebied dat door aaneengesloten bebouwing overwegend een woon- en verblijfsfunctie heeft en waarin veel mensen per oppervlakte-eenheid ook daadwerkelijk verblijven. De grens van de bebouwde kom wordt niet bepaald door de wegenverkeerswetgeving, maar door de aard van de omgeving. Binnen de bebouwde kom is de op korte afstand van elkaar gelegen woonbebouwing geconcentreerd tot een samenhangende structuur (Kamerstukken II 2005/06, 30453, nr. 3, p. 17 en 18).

Bij besluit d.d. 24 juni 2014, onder no B14, hebben wij in een beleidsregel met daarbij horende kaart de grens van de bebouwde kom in de zin van de Wet geurhinder en veehouderij vastgelegd. Volgens de kaart kunnen de rond het initiatief gelegen geurgevoelige objecten deels als gelegen in de bebouwde kom en deels als gelegen buiten de bebouwde worden aangemerkt.

In onderstaande tabel 4 zijn de afstanden van de geurgevoelige objecten tot aan de dichtst daarbij gelegen stallen, weergegeven van zowel de huidige als de nieuwe situatie. Omdat de stallen volledig lichtdoorlatend zijn, zijn de afstanden gemeten vanaf de buitengevels van de stallen. In de tabel is ook aangegeven of een geurgevoelig object, als buiten of binnen de bebouwde kom gelegen, moet worden aangemerkt.

Tabel 4 Afstand tot geurgevoelige objecten in de omgeving

Geurgevoelig object	Buiten – Binnen bebouwde kom	Vereiste afstand	Afstand huidige situatie	Afstand nieuwe situatie
Munnekemoer Oost 30	Binnen	100 meter	188 meter	245 meter
Munnekemoer Oost 32	Binnen	100 meter	170 meter	240 meter
Munnekemoer Oost 35	Binnen	100 meter	130 meter	210 meter
Munnekemoer Oost 39	Binnen	100 meter	86 meter	200 meter
Munnekemoer Oost 42	Binnen	100 meter	30 meter	200 meter
Munnekemoer Oost 49	Buiten	50 meter	55 meter	185 meter
Munnekemoer Oost 52	Buiten	50 meter	120 meter	185 meter
Munnekemoer Oost 56	Buiten	50 meter	190 meter	180 meter
Munnekemoer West 25	Buiten	50 meter	110 meter	265 meter

Munnekemoer West 26	Buiten	50 meter	98 meter	265 meter
Munnekemoer West 24	Buiten	50 meter	130 meter	280 meter
Munnekemoer West 40a	Buiten	50 meter	300 meter	290 meter
Ter Apelerstraße 18	Buiten	50 meter	390 meter	205 meter
Ter Apelerstraße 17	Buiten	50 meter	390 meter	150 meter
Alte Zollstraße 17	Buiten	50 meter	640 meter	325 meter

Uit de tabel volgt dat het bedrijf op de huidige locatie niet voldoet aan de thans op grond van de Wet geurhinder en veehouderij geldende afstanden. In de gewenste bedrijfssituatie wordt hieraan wel voldaan. In bijlage 3 bij dit besluit is een situatietekening opgenomen.

4.2.1.2 Opslag veevoer en vaste mest

Binnen het te realiseren melkrundveebedrijf zal gebruik worden gemaakt van ruwvoerders (mais en gras) en droge bijproducten (aardappelpersvezels, perspulp en bierborstel). De opslag daarvan vindt plaats in sleufsilos. Deze variëren in lengte maar zijn allen 4 meter hoog en ca. 14 meter breed. De totale opslagcapaciteit wordt, zoals blijkt, uit de milieutekening, ca. 34.380 m³. De silos worden afgedekt met landbouwplastic.

Als strooisel in de jongveestallen en in de stal voor koeien met extra zorg zal gebruik worden gemaakt van stro of veenresten. De vaste mest die hiervan komt wordt eveneens opgeslagen in een sleufsilo. Maximaal wordt 300 m³ opgeslagen.

Opslagen van veevoer en vaste mest kunnen, als deze op korte afstand van geurgevoelige objecten liggen en slecht worden beheerd, leiden tot geurhinder.

In het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn in hoofdstuk 3, paragraaf 3.4.5 voorwaarden opgenomen met betrekking tot de opslag van agrarische bedrijfsstoffen. Hieronder worden o.a. begrepen kuilvoer (mais en gras), vaste bijvoedermiddelen en vaste mest tot maximaal 600 m³. Deze voorwaarden in het Activiteitenbesluit milieubeheer zullen rechtstreeks voor het melkrundveebedrijf gaan gelden.

Op grond van de voorwaarden moet bij de opslag van agrarische bedrijfsstoffen, ter voorkoming van geurhinder, een afstand van 100 meter tot een geurgevoelig object in de bebouwde kom worden aangehouden en een afstand van 50 meter tot een geurgevoelig object buiten de bebouwde kom. Voor kuilvoeropslagen geldt dat deze op minimaal 25 meter van een geurgevoelig object moeten liggen, ongeacht de ligging van het geurgevoelige object. Wel moet kuilvoer zijn afgedekt, als de afstand tot een geurgevoelig object minder dan 50 meter is.

De afstand van de sleufsilo's tot het dichtst daarbij gelegen geurgevoelige object in Nederland wordt ca. 310 meter (Munnekemoer Oost 49). De afstand tot het dichtstbij gelegen geurgevoelige object in Duitsland wordt ca. 135 meter (Ter Apelerstraße 17). Aan de vereiste afstanden wordt voldaan. Bovendien zullen alle kuilvoeropslagen worden afgedekt.

4.2.1.3 Mestsilo's

De stallen worden niet voorzien van mestkelders. De mest wordt met mechanische mestschuiven dagelijks uit de stallen verwijderd en via een afgedekt mestafvoerkanaal en gesloten riolering naar de mestsilo's verpompt. De mest wordt onder het mestoppervlakte in de silos gebracht. In totaal komen er 4 mestsilo's met een gezamenlijke inhoud van 9.600 m³. De mestsilo's worden afgedekt.

Geurhinder ten gevolge van mestopslag in kelders onder de stallen wordt niet apart beoordeeld. In de in de Wet geurhinder en veehouderij gehanteerde afstandsnormering is hiermee rekening gehouden. In dit geval wordt de mest echter niet onder de stallen opgeslagen maar in silo's achter de stallen. De te verwachten geurhinder van de mestopslag moet daarom wel apart worden beoordeeld.

De afstand van de mestsilo's tot het dichtst daarbij gelegen geurgevoelige object in Nederland wordt ca. 345 meter (Munnekemoer Oost 49). De afstand tot de dichtstbij gelegen woning in Duitsland ca. 260 meter (Alte Zollstraße 17).

De op het huidige bedrijf aanwezige afgedekte mestsilo wordt afgebroken. De silo heeft een inhoud van 1.060 m³ en een oppervlakte van 255 m². De silo ligt op 70 meter van het dichtst daarbij gelegen geurgevoelige object (Munnekemoer Oost 42).

In het hiervoor genoemde Activiteitenbesluit milieubeheer zijn voor de opslag van vloeibare mest in bassins (silo's, foliebassins en kelders, die niet onder een stal zijn gelegen), afstandsnormen opgenomen. Deze gelden voor opslagen tot maximaal 2.500 m³.

Op grond van het besluit moeten de volgende afstanden tot geurgevoelige objecten in acht worden genomen:

- voor opslagen tot en met 350 m², 50 meter;
- voor opslagen groter dan 350 m², 100 meter.

De opslagen moeten daarnaast zijn afgedekt.

Dit beoordelingskader kan in dit geval niet worden gebruikt omdat de opslag groter wordt dan 2.500 m³. De te verwachten geurbelasting is daarom indicatief berekend. De indicatieve berekening is uitgevoerd door de Omgevingsdienst Groningen (ODG), die in opdracht van ons, per 1 november 2013 de gemeentelijke milieutaken uitvoert. De berekening is als bijlage 4 bij dit besluit gevoegd.

In de berekening is de hieronder in tabel 5 opgenomen geurnormering gehanteerd.

Tabel 5 Geurnormering mestsilo's

	binnen de bebouwde kom	buiten de bebouwde kom
Dosismaat	ou _E /m ³	ou _E /m ³
98 percentiel	2	8
99,5 percentiel	4	16
99,9 percentiel	8	32

De geurbelastingsnormen van 2 en 8 ou_E/m³ komen overeen met de geurnormen uit de Wet geurhinder en veehouderij. De normen gelden in de gemeente Vlagtwedde ook voor intensieve veehouderijen.

De Wet geurhinder en veehouderij hanteert alleen de geurbelastingsnormen van 2 en 8 ou_E/m³ als 98 percentiel van de uurgemiddelde concentratie (de concentratie die 98% van de tijd moet worden onderschreden). Bij het roeren van de mest en bij het inbrengen van de mest in de silo's kunnen kortdurende geurpieken ontstaan. Om de geurbelasting hiervan in beeld brengen is ook getoetst aan de concentraties bij hogere percentielen, te weten 99,5 en 99,9. Voor de hogere percentielen zijn ten aanzien van de normstelling correctiefactoren toegepast van 2 en 4 voor respectievelijk de 99,5 en 99,9 percentiel ten opzichte van de normwaarde voor de 98 percentiel concentratie. Hiermee is aangesloten bij de in Nederland gangbare methode om geurpieken te normeren.

De rekenresultaten van de gemaakte indicatieve geurberekening zijn weergegeven in geurcontouren. Daaruit blijkt dat bij de geurgevoelige objecten in de omgeving van het initiatief ruimschoots aan de gehanteerde geurnormen kan worden voldaan.

In de mer-beoordelingsnotitie is aangegeven dat initiatiefnemer als extra geur beperkende maatregel overweegt “Pegülit” te gebruiken. Dit is een korrel die over de mest wordt gestrooid waardoor een afdeklaag op de mest ontstaat. Ammoniak- en geuremissie worden daardoor beperkt. In bijlage 3 van de mer-beoordelingsnotitie is meer informatie over het product te vinden. Het product wordt in Duitsland toegepast en is daar beproefd.

4.2.1.4 Cumulatie van geur

Cumulatieve geurhinder heeft betrekking op de stapeling van geurbelasting die door meerdere omliggende veehouderijen ten opzichte van een bepaald geurgevoelig object wordt veroorzaakt. De Wet geurhinder en veehouderij verplicht niet tot een aparte beoordeling van de cumulatieve geurhinder. Voor een goede beoordeling van de milieueffecten in het kader van deze mer-beoordeling, is het echter noodzakelijk om hierin wel inzicht te hebben. Dit inzicht is ook van belang voor het beoordelen van de gevolgen van het initiatief op de kwaliteit van het woon- en leefklimaat, welke beoordeling dient plaats te vinden in het kader van de beoordeling van de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het initiatief. In overleg met de initiatiefnemer hebben wij de cumulatieve geurhinder getracht in beeld te brengen. De beoordeling is als bijlage 1 bij de mer-beoordelingsnotitie gevoegd en gedeeltelijk opgenomen in de mer-beoordelingsnotitie zelf. In hoofdstuk 4 van de beoordeling is een tabel opgenomen waarin de afstand van de stallen tot geurgevoelige objecten in de omgeving staat weergegeven. In deze tabel zijn een aantal foutieve afstanden vermeld. De juiste afstanden staan in tabel 4 van dit besluit.

In een straal van 2 km rond het initiatief liggen zowel een aantal intensieve veehouderijen als melkrundveehouderijen. Een probleem bij de beoordeling van de cumulatieve hinder veroorzaakt door deze bedrijven en door het initiatief zelf is dat, met de daarvoor beschikbare beoordelingsmethode, welke is opgenomen in bijlage 6 en 7 van de handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij (Infomil, 1 mei 2007) en de daarbij gebruikte rekenprogramma's V-stacks gebied en V-stacks vergunning, de cumulatieve geurbelasting, niet kan worden berekend. Voor melkrundvee zijn in de Regeling geurhinder en veehouderij namelijk geen geuremissiefactoren vastgesteld maar gelden vaste in acht te nemen afstanden. Dit betekent dat alleen een inschatting kan worden gemaakt van de cumulatieve hinder veroorzaakt door melkrundveebedrijven en intensieve veehouderijen gezamenlijk. In de in de mer-beoordelingsnotitie opgenomen beoordeling is dat gedaan.

Uit de beoordeling volgt dat redelijkerwijs verondersteld kan worden dat ten gevolge van het initiatief geen cumulatie van geurhinder zal optreden en dat het initiatief, voor wat betreft geur, niet zal leiden tot een afbreuk van de kwaliteit van het woon- en leefklimaat in de omgeving van het initiatief.

4.2.2 Geluid

Het initiatief ligt niet in een stiltegebied.

Binnen het initiatief vormen de transportbewegingen en de laad- en losactiviteiten de voornaamste geluidsbronnen.

De te verwachten geluidsemissie van het initiatief is onderzocht door Sain milieuadvies te Apeldoorn. De resultaten van het onderzoek staan in het rapport “Akoestisch onderzoek Future Farms”, projectnummer 2011-3083-2, gedateerd

23 mei 2014. Het rapport maakt deel uit van de aanvraag omgevingsvergunning en is als bijlage 5 bij dit besluit gevoegd.

Het rapport geeft inzicht in:

- het te verwachten langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$);
- het te verwachten maximale geluidsniveau (L_{Amax});
- de indirecte hinder ten gevolge van het verkeer van en naar het initiatief.

In het geluidrapport is in hoofdstuk 3 een beschrijving opgenomen van de geluidrelevante activiteiten die binnen het initiatief zullen plaatsvinden.

Beoordeling van het geluid heeft plaatsgevonden op geluidgevoelige objecten (woningen) in Nederland en Duitsland.

In de gemeente Vlagtwedde is geen geluidbeleid vastgesteld. Dit betekent dat in het kader van de vergunningverlening het geluid zal worden beoordeeld overeenkomstig hoofdstuk 4 van de “Handreiking industrielawaai en vergunningverlening” (Handreiking). In dit hoofdstuk worden afhankelijk van de omgeving richtwaarden gegeven voor de toelaatbare geluidniveaus.

In het rapport is voor de woningen in Duitsland uitgegaan van woningen in een “landelijke omgeving”, waarvoor in de Handreiking een etmaalwaarde van 40 dB(A) wordt aanbevolen. De woningen aan Munnekemoer Oost vormen een lintbebouwing en ondervinden een geluidbelasting als gevolg van het wegverkeer. Indicatief is de geluidbelasting daarvan berekend. Uit de berekening volgt dat de omgeving overeenkomt met de typering “rustige woonwijk met weinig verkeer” waarvoor een richtwaarde wordt aanbevolen van 45 dB(A) etmaalwaarde. In het rapport is hiervan uitgegaan.

In het geluidrapport zijn twee bedrijfssituaties onderzocht. De representatieve bedrijfssituatie en een incidentele bedrijfssituatie (een situatie die minder dan 12 dagen per jaar voorkomt). De onderzochte bedrijfssituaties staan beschreven op blz. 10 van het geluidrapport. Als incidentele bedrijfssituatie is aangemerkt de dagen waarop gras en mais worden ingekuuld. Het inkuilen kan tot 21.00 uur duren. Het afvoeren van de mest is gerekend tot de representatieve bedrijfssituatie.

4.2.2.1 Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau

In onderstaande tabellen 6 en 7 zijn de rekenresultaten van het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau weergegeven van de representatieve bedrijfssituatie en de incidentele bedrijfssituatie op de maatgevende beoordelingspunten.

Tabel 6 Berekende langtijdgemiddelde beoordelingsniveau representatieve bedrijfssituatie

Periode	Dag (07.00-19.00 uur)	Avond (19.00-23.00 uur)	Nacht (23.00-07.00 uur)
Richtwaarde	45	40	35
Munnekemoer Oost 39	36	28	22
Munnekemoer Oost 49	37	27	23
Richtwaarde	40	35	30
Ter Apelerstraße 17	36	<25	< 20

Tabel 7 Berekende langtijdgemiddelde beoordelingsniveau incidentele bedrijfssituatie

Periode	Dag (07.00-19.00 uur)	Avond (19.00-23.00 uur)	Nacht (23.00-07.00 uur)
Richtwaarde	45	40	35
Munnekemoer Oost 39	39	36	--
Munnekemoer Oost 49	44	40	--
Richtwaarde	40	35	30
Ter Apelerstraße 17	41	38	--

Uit de rekenresultaten blijkt dat tijdens de incidentele bedrijfssituatie, de richtwaarde in de dagperiode op de woning Ter Aperlerstraße 17 met 1 dB(A) wordt overschreden en in de avondperiode met 3 dB(A). In de avondperiode wordt de richtwaarde tijdens de incidentele bedrijfssituatie ook overschreden op de woning Ter Apelerstraße 16. De overschrijding is ter plaatse van deze woning 1 dB(A).

Op grond van de Handreiking is het toegestaan voor activiteiten die minder dan 12 etmalen per jaar plaatsvinden hogere geluidbelastingen toe te staan (12-dagencriterium). Het inkuilen gebeurt volgens het geluidrapport gedurende 10 dagen per jaar. In het geluidrapport is op blz. 14 gemotiveerd waarom beperking van de geluidbelasting ten gevolge van het inkuilen niet mogelijk is.

4.2.2.2 Maximale geluidsniveau

Op grond van de Handreiking geldt voor het maximale geluidsniveau een streefwaarde van in beginsel 10 dB(A) boven de geldende waarde voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau. Ingeval hieraan niet kan worden voldaan kan een hogere waarde worden vergund, waarbij aanbevolen wordt geen hogere waarden te vergunnen dan 70, 65 en 60 dB(A) in respectievelijk de dag-, avond- en nachtperiode (grenswaarde). De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft zich de laatste jaren steeds op het standpunt gesteld dat als aan de grenswaarden wordt voldaan er sprake is van een milieuhygiënisch aanvaardbare situatie. In het geluidrapport zijn de optredende maximale geluidsniveaus getoetst aan de grenswaarden.

In onderstaande tabellen 8 en 9 zijn de rekenresultaten van het maximale geluidsniveau weergegeven tijdens de representatieve bedrijfssituatie en de incidentele bedrijfssituatie op de maatgevende beoordelingspunten.

Tabel 8 Berekende maximale geluidsniveau representatieve bedrijfssituatie

Periode	Dag (07.00-19.00 uur)	Avond (19.00-23.00 uur)	Nacht (23.00-07.00 uur)
Streefwaarde	55	50	45
Grenswaarde	70	65	60
Munnekemoer Oost 39	54	42	42
Munnekemoer Oost 49	61	52	52
Streefwaarde	50	45	40
Grenswaarde	70	65	60
Ter Apelerstraße 17	58	43	43

Tabel 9 Berekende maximale geluidsniveau incidentele bedrijfssituatie

Periode	Dag (07.00-19.00 uur)	Avond (19.00-23.00 uur)	Nacht (23.00-07.00 uur)
Streefwaarde	55	50	45
Grenswaarde	70	65	60
Munnekemoer Oost 39	54	55	42 ⁽¹⁾
Munnekemoer Oost 49	63	64	52
Streefwaarde	50	45	40
Grenswaarde	70	65	60
Ter Apelerstraße 17	55	57	43

⁽¹⁾ In de tabel 5.4 op blz. 15 van het geluidrapport staat 50. Uit bijlage 3 van het geluidrapport volgt dat dit 42 moet zijn.

Uit de rekenresultaten blijkt dat in beide bedrijfssituaties in alle periodes bij alle maatgevende beoordelingspunten aan de grenswaarden kan worden voldaan. De streefwaarden worden in beide bedrijfssituaties in nagenoeg alle periodes en bij nagenoeg alle maatgevende beoordelingspunten, overschreden.

4.2.2.3 Indirecte hinder

Onder indirecte hinder wordt verstaan hinder die buiten de inrichtingsgrenzen plaatsvindt en een direct gevolg is van de activiteiten binnen de inrichting. Ten gevolge van dit initiatief zouden de transportbewegingen van en naar de inrichting kunnen leiden tot indirecte hinder.

De indirecte hinder ten gevolge van het verkeer naar en van de inrichting over de openbare weg is berekend op de woning Munnekemoer Oost 42. De beoordeling van de indirecte hinder heeft plaatsgevonden aan de hand van de circulaire “Geluidhinder veroorzaakt door het wegverkeer van en naar de inrichting”.

In de circulaire wordt geadviseerd te toetsen aan de volgende waarden:

- Er is geen sprake van indirecte hinder indien LAeq wegverkeer lager of gelijk aan 50 dB(A) etmaalwaarde is.
- Aandacht voor gevelwering indien LAeq wegverkeer tussen de 50 en 55 dB(A) bedraagt. Beschikt een gevel over voldoende geluidwering om aan de binnengrenswaarde voor geluidsgevoelige ruimten in een woning te kunnen voldoen? Hier wordt verwezen naar de binnengrenswaarde van 35 dB(A) uit het Bouwbesluit.
- Het LAeq wegverkeer is hoger dan 55 dB(A) en maximaal 65 dB(A) dan dient met een akoestisch onderzoek de gevelwering van een woning te worden onderzocht. Eventueel dient de gevelwering te worden aangepast zodat aan de binnengrenswaarde van 35 dB(A) etmaalwaarde wordt voldaan.
- Indien het LAeq wegverkeer hoger is dan 65 dB(A) kan worden geconcludeerd dat de situatie niet milieu hygiënisch verantwoord is.

In onderstaande tabellen 10 en 11 zijn de rekenresultaten van de indirecte hinder weergegeven tijdens de representatieve bedrijfssituatie en de incidentele bedrijfssituatie.

Tabel 10 Berekende indirecte hinder representatieve bedrijfssituatiesituatie

Periode	Dag (07.00-19.00 uur)	Avond (19.00-23.00 uur)	Nacht (23.00-07.00 uur)
Streefwaarde	50	45	40
Grenswaarde	65	60	55
Munnekemoer Oost 42	44	40	37

Tabel 11 Berekende indirecte hinder incidentele bedrijfssituatie

Periode	Dag (07.00-19.00 uur)	Avond (19.00-23.00 uur)	Nacht (23.00-07.00 uur)
Streefwaarde	50	45	40
Grenswaarde	65	60	55
Munnekemoer Oost 42	54	50	--

Uit de rekenresultaten blijkt dat in de representatieve bedrijfssituatie in alle periodes aan de streefwaarden kan worden voldaan. In de incidentele bedrijfssituatie worden de streefwaarden in alle periodes overschreden. De grenswaarden worden niet overschreden.

Volgens de Handreiking bedraagt de gevelwering van een woning 20 dB(A). Hiervan uitgaande wordt tijdens de incidentele bedrijfssituatie voldaan aan de binnengrenswaarde van 35 dB(A) uit het Bouwbesluit.

4.2.3 Veiligheid

Melkrundveehouderijen vallen niet onder de werkingssfeer van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo).

Op ca. 500 meter van het initiatief ligt op het perceel Rütenbrockerweg 1, 9561 NT Ter Apel een verkooppunt voor LPG. Het initiatief ligt buiten de in het bestemmingsplan De Linten opgenomen veiligheidszone voor dit verkooppunt.

Bij een normale bedrijfsvoering leveren melkrundveehouderijen geen veiligheidsrisico's voor de omgeving op.

De regels voor de brandveiligheid van bouwwerken staan in het Bouwbesluit. De aanvraag omgevingsvergunning zal hieraan worden getoetst. Alle bouwwerken zullen aan de regels voor brandveiligheid moeten voldoen.

In de directe omgeving van het initiatief is voldoende bluswater aanwezig om een eventuele brand te kunnen bestrijden.

Behoudens kleine hoeveelheden reinigingsmiddelen worden er geen gevaarlijke stoffen opgeslagen.

In paragraaf 4.15 van de mer-beoordelingsnotitie is beschreven welke preventie-maatregelen binnen de inrichting worden getroffen om ongevallen en calamiteiten binnen het bedrijf zoveel als mogelijk te beperken.

4.2.4 Licht

De stallen zullen worden verlicht. Dit in combinatie met de open zijwanden van de stallen kan leiden tot directe lichthinder en verstoring van de duisternis dat, vooral buiten de zomermaanden, als hinderlijk kan worden ervaren.

In de provincie Groningen is duisternis benoemd als kernkwaliteit van het Groninger landschap. Om hier ook beleidsmatig inhoud aan te geven heeft de provincie in de provinciale omgevingsverordening (artikel 4.21) bepaald dat een bestemmingsplan niet voorziet in de bouw van een nieuwe ligboxenstal waarbinnen de lichtsterkte meer dan 150 lux bedraagt, tenzij de stal tussen 20.00 uur en 06.00 uur is voorzien van voorzieningen die de lichtuitstraling tenminste met 90% reduceren.

In de mer-beoordelingsnotie worden de volgende maatregelen genoemd ter voorkoming van lichthinder:

- er wordt dagelijks een donkerperiode aangehouden van 8.00 uur (23.00 tot 07.00 uur);
- de stallen worden voorzien van groene of grijze windschermen die tijdens het belichten in de donkerperiode (gedeeltelijk) dicht getrokken zullen worden;
- de lampen in de stal worden zo hoog mogelijk opgehangen waardoor direct zicht op de lampen niet mogelijk is. Directe lichtuitstraling wordt hiermee voorkomen;
- langs de toegangsweg naar de inrichting worden lampen van ongeveer 30 cm hoog geplaatst.

De ingediende aanvraag omgevingsvergunning is d.d. 30 juni 2014 aangevuld met een lichtplan. Dit plan is als bijlage 6 bij dit besluit gevoegd. Naast bovenstaande maatregelen wordt in dit plan het terugbrengen van de lichtsterkte in de stallen tot 130 lux, in de uren tussen 20.00 en 23.00 uur, als extra maatregel genoemd.

Door Natuur en milieufederatie Groningen en LTO Noord is in opdracht van de provincie Groningen een onderzoek uitgevoerd naar de beleving van lichthinder veroorzaakt door melkrundveestallen. Dat onderzoek heeft geleid tot het adviesdocument "Adviesdocument naar aanleiding van het belevingsonderzoek lichtemissie melkveestallen Groningen". In het adviesdocument worden aanbevelingen gedaan c.q. maatregelen voorgesteld waarmee lichthinder zoveel mogelijk kan worden voorkomen.

De in de mer-beoordelingsnotitie voorgestelde maatregelen worden genoemd in voornoemd adviesdocument.

In het adviesdocument wordt ook geadviseerd bij de positionering van de stallen en bij de landschappelijke inpassing rekening te houden met het aspect lichthinder. Wat dat betreft kan het volgende worden opgemerkt.

Voor de bewoners in het lint zal het zicht op de open zijwanden van de stallen (deels) aan het zicht worden onttrokken doordat de stallen in de lengterichting op de woningen in het lint komen te staan.

Op grotere afstand wordt het zicht op de bedrijfslocatie beperkt door de ligging van de locatie tussen reeds aanwezige en aan te leggen dan wel te versterken groene landschappelijke lijnen, bomen met onderbeplanting, en de aanwezige lintbebouwing. Het zicht op de stallen vanuit Duitsland wordt beperkt door voornoemde landschappelijke lijnen maar ook door de sleufsilos en mestsilos die ten oosten van de stallen komen.

4.2.5 Flora en Fauna

De soortenbescherming van de in Nederland voorkomende flora en fauna is geregeld in de Flora- Faunawet.

In de Flora- en Faunawet worden 4 verschillende beschermingsniveaus gehanteerd: een lichte, een matige en een zware bescherming en een apart beschermingsregime voor vogels.

Voor soorten met een lichte bescherming geldt een algehele vrijstelling van de verbodsbepalingen. Wel dient de algemene zorgplichtbepaling in artikel 2 van de Flora- en Faunawet ook voor deze soorten in acht genomen te worden.

Bij matig en zwaar beschermde soorten en voor vogels zijn mitigerende maatregelen van toepassing als effecten van de gewenste ontwikkeling op de aanwezige flora en

fauna niet uitgesloten kunnen worden. Dit betekent dat ontwerp, planning en/of uitvoering van een plan afgestemd moeten worden op de beschermde soorten, zodanig dat de functionaliteit van de verblijfsplaats van deze soorten behouden blijft.

Een ontheffing moet worden aangevraagd als afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort of, voor wat betreft vogels, aantasting of verstoring van nestplaatsen of de vaste rust- en verblijfsplaatsen, niet te voorkomen is.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige flora en fauna in en rond het plangebied en de mogelijke effecten daarop ten gevolge van het voorgenomen initiatief, heeft initiatiefnemer een onderzoek laten uitvoeren door Fopma NatuurAdvies. De resultaten van het onderzoek staan in het rapport “Quick scan Flora- en Faunawet / Natuurbeschermingswet [REDACTED] Munnekemoer Oost 44, Ter Apel”, rapport 2011/22 van 8 september 2011. Het rapport is later op ons verzoek aangevuld. De aanvulling staat in het rapport “Reactie Mer-beoordelingsnotitie Quick scan Flora- en Faunawet [REDACTED] Munnekemoer Oost 44, Ter Apel”, rapport 2010/03 (aanvullende toelichting) van 1 februari 2012. Het onderzoek is gebaseerd op bronnenonderzoek en éénmalig veldonderzoek. Het onderzoek en de aanvulling maken deel uit van de aanvraag omgevingsvergunning en zijn als bijlage 7 bij dit besluit gevoegd.

Uit het onderzoek blijkt het volgende.

Flora

Gezien het huidige gebruik van de gronden als landbouwgrond, wordt de aanwezigheid van beschermde plantensoorten waarvoor een ontheffing is vereist op grond van de Flora- en Faunawet, niet verwacht.

Fauna

In en rond het plangebied komen verschillende soorten vogels en vleermuizen voor. Vleermuizen worden zwaar beschermd.

Door het treffen van maatregelen kunnen negatieve effecten op de diersoorten vogels en vleermuizen worden voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en Faunawet wordt daarom niet nodig geacht. De maatregelen staan beschreven in hoofdstuk 6 van het onderzoeksrapport. In de mer-beoordelingsnotitie is aangegeven dat genoemde maatregelen zullen worden uitgevoerd.

4.2.6 Ammoniakemissie

De huidige ammoniakemissie is 1.185,4 kg per jaar en deze wordt na realisatie van het initiatief 6.526 kg per jaar (zie tabel 1 en 2). Per saldo neemt de ammoniakemissie toe met 5.340,6 kg per jaar.

De ammoniak in de geëmitteerde stallucht kan schadelijk zijn voor bomen en planten. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt in directe en indirecte ammoniakschade. Directe ammoniakschade aan een plant is schade als gevolg van directe opname van ammoniak uit de lucht. Indirecte ammoniakschade betreft schade die aan een plant kan ontstaan door inwerking van ammoniak op de plant via de bodem (o.a. verzuring).

4.2.6.1 Directe ammoniakschade

In de mer-beoordelingsnotitie is de directe ammoniakschade niet beoordeeld. Dit hebben wij zelf gedaan. Daarvoor hebben wij het rapport “Stallucht en Planten” uit juli 1981 van het Instituut Plantenziektkundig Onderzoek (IPO) geraadpleegd. Uit diverse uitspraken van de Raad van State blijkt dat dit rapport nog altijd kan worden gehanteerd voor de beoordeling van de directe ammoniakschade.

Ter voorkoming van directe ammoniakschade worden in het rapport de volgende minimale afstanden aanbevolen:

- 50 meter tot geteelde coniferen;
- 25 meter tot tuinbouwgewassen.

Binnen bovengenoemde afstanden van de stallen worden geen coniferen of tuinbouwgewassen geteeld.

4.2.6.2 Indirecte ammoniakschade

Voor de beoordeling de indirecte ammoniakschade vormt de Wet ammoniak en veehouderij het exclusieve toetsingskader. Deze wet heeft tot doel gebieden, die gevoelig zijn voor verzuring, te beschermen tegen de depositie van ammoniak afkomstig van veehouderijen.

Op grond van de Wet ammoniak en veehouderij mag binnen een zone van 250 meter rond een zeer kwetsbaar gebied geen veehouderij worden opgericht.

Gebieden zijn op grond van de Wet ammoniak en veehouderij alleen zeer kwetsbaar als ze zijn gelegen binnen de grenzen van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en als zodanig door Provinciale Staten zijn aangewezen.

Provinciale Staten van Groningen hebben de zeer kwetsbare gebieden in de zin van de Wet ammoniak en veehouderij aangewezen in bijlage 4 van de Provinciale omgevingsverordening 2009.

Provinciale Staten van Drenthe hebben de zeer kwetsbare gebieden in de zin van de Wet ammoniak en veehouderij bij besluit d.d. 10 november 2010, aangewezen.

Binnen een zone van 250 meter rond het op te richten melkrundveebedrijf liggen geen zeer kwetsbare gebieden in de zin van de Wet ammoniak en veehouderij. Het dichtstbij gelegen zeer kwetsbare gebied in de zin van de Wet ammoniak en veehouderij betreft het bos aan de Hanetangerweg te Ter Apel nabij de "Polderputten". Het gebied ligt op ca. 1,7 km van het initiatief en ligt in de provincie Groningen.

Dit betekent dat in beginsel oprichting van het melkrundveebedrijf mogelijk is.

Uit artikel 3 van de Wet ammoniak veehouderij volgt dat een vergunning wel kan worden geweigerd ingeval:

- de uitslag van een milieueffectrapport daartoe aanleiding geeft;
- het een veehouderij betreft waartoe een IPPC-installatie behoort. Voor deze bedrijven moet worden beoordeeld of voorschriften in de omgevingsvergunning nodig zijn die verder gaan dan het toepassen van BBT. Het stellen van verdergaande voorschriften kan nodig zijn vanwege de technische kenmerken en de geografische ligging van de veehouderij of de plaatselijke milieuomstandigheden. Kunnen deze voorschriften niet worden gesteld vormt dat een weigeringsgrond voor de vergunning.

Deze bepalingen zijn in de Wet ammoniak en veehouderij opgenomen om zeer kwetsbare gebieden te beschermen tegen zeer hoge ammoniakdeposities afkomstig van grote veehouderijen net buiten de 250 meter zone.

Tot het op te richten melkrundveebedrijf behoort geen IPPC-installatie. De Richtlijn industriële emissies (RIE) waarin de IPPC is geïntegreerd, kan dan ook geen weigeringsgrond voor de omgevingsvergunning worden.

Deze mer-beoordeling wordt uitgevoerd om te beoordelen of het al dan niet noodzakelijk is om een milieueffectrapport op te stellen. In het kader van de mer-beoordeling is het daarom noodzakelijk te beoordelen of de optredende ammoniakemissie zodanige nadelige gevolgen heeft voor zeer kwetsbare gebieden buiten de 250 meter zone dat het om die reden noodzakelijk is hiernaar nader onderzoek te doen in een milieueffectrapport.

De ammoniakdepositie op het dichtstbij gelegen zeer kwetsbare gebied hebben wij berekend met het rekenprogramma AAgro-Stacks. Uit de resultaten van de berekening blijkt dat na realisatie van het initiatief de depositie 15,27 mol potentieel zuur per hectare per jaar gaat bedragen. De berekening is als bijlage 8 bij dit besluit gevoegd. In de berekening is geen rekening gehouden met de depositie die het huidige bedrijf veroorzaakt. De netto depositietoename is daarom lager.

Een ammoniakdepositie van 15,27 mol is relatief laag. Onder de ammoniakregelgeving van vóór de Wet ammoniak en veehouderij werden ammoniakdeposities tot 15 mol als verwaarloosbaar aangemerkt. Aangenomen mag worden dat een ammoniakdepositie van 15,27 mol verloren gaat in de autonome afname van de ammoniakdepositie ten gevolge van het in Nederland gevoerde generieke ammoniakbeleid (o.a. de uitvoering van het Besluit huisvesting).

4.2.6.3 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden. De bescherming van Natura 2000-gebieden is in Nederland geregeld via de Natuurbeschermingswet. Gedeputeerde Staten zijn het bevoegde gezag voor de uitvoering van deze wet.

Onderdeel van de aanvraag omgevingsvergunning is het rapport “AAgro-stacks berekening voor locatie Munnekemoer Oost 44, Ter Apel”, rapport 2011/21 van 10 september 2011, opgesteld door Fopma NatuurAdvies. Het rapport is als bijlage 9 bij dit besluit gevoegd. In het rapport is in een straal van 30 km de ammoniakdepositie berekend op de rond het initiatief gelegen Natura 2000-gebieden. Ammoniakdepositieberekeningen zijn ook gemaakt ten behoeve van de aanvragen voor een verklaring van geen bedenkingen op grond van de Natuurbeschermingswet voor de in Drenthe en Groningen gelegen Natura 2000-gebieden. De aanvragen maken deel uit van de aanvraag omgevingsvergunning en zijn als bijlage 10 bij dit besluit gevoegd. De berekening van ammoniakdepositie op de Drentse Natura 2000-gebieden is ook opgenomen in de mer-beoordelingsnotitie zelf (blz. 22).

In onderstaande tabel 12 staan de gebieden weergegeven, de afstand van het initiatief tot deze gebieden en de ammoniakdepositie die het initiatief op de gebieden zal veroorzaken. In de berekeningen is geen rekening gehouden met de depositie die het huidige bedrijf veroorzaakt.

Tabel 12 Natura 2000-gebieden

Natura 2000 gebied	Afstand	Ammoniakdepositie
Ems FFH 2809-31 (Duitsland)	10,7 km	0,68 mol/ha/jaar
Lieftinghsbroek (Groningen)	17,2	0,55 mol/ha/jaar
Drouwenezand (Drenthe)	21,7	0,27 mol/ha/jaar
Drentsche Aa (Drenthe)	28,6	0,14 mol/ha/jaar
Bargerveen (Drenthe)	16,3	0,33 mol/ha/jaar

Gezien de afstand waarop het initiatief van de Natura 2000-gebieden ligt zijn effecten als oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, optische verstoring, verstoring door mechanische effecten en bewuste

verandering van soorten samenstelling uitgesloten. Ook voor de ammoniakdepositie kan voor de toetsing aan Nederlandse gebieden gesteld worden dat, gelet op de zeer grote afstand van bron tot stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (minstens 16 km), effecten naar verwachting zijn uit te sluiten. Dit oordeel vindt zijn basis in een aantal uitspraken¹ van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, waarin de Afdeling in de zaaknr. 201107992/1/A4 stelt:

In de passende beoordeling is vermeld dat andere gebieden dan het Drents-Friese Wold & Leggelderveld en Havelte- Oost op een dusdanige afstand liggen dat significant negatieve effecten voor deze gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten. Ter zitting heeft het college verduidelijkt dat het gebied Dwingelderveld in ieder geval op meer dan 4 kilometer afstand is gelegen.

In Duitsland worden de effecten van stikstof op Natura 2000-gebieden beoordeeld volgens het rapport “Bewertung von stickstoffeinträgen im context der FFH-Vertraglichkeitsstudies” van het Kieler Institut für Landschaftsökologie (KIfL). Het rapport gaat er van uit dat een extra stikstofdepositie van 3% van de kritische depositiewaarde als verwaarloosbaar te beschouwen is, waarbij het onderzoeksgebied is begrensd tot het gebied waar de toename van stikstofdepositie 100 gram (7,14 mol/N/ha/jaar) of meer is. Deposities tot 100 gram (7,14 mol) N/ha/jaar blijven dus altijd buiten beschouwing.

Het initiatief veroorzaakt een depositie van 0,68 mol op het in Duitsland gelegen Natura 2000-gebied EMS FFH 2809-31. De depositie is volgens voornoemde methode verwaarloosbaar en hoeft niet nader te worden beschouwd.

Door initiatiefnemer worden verklaringen van geen bedenkingen op grond van de Natuurbeschermingswet aangevraagd bij Gedeputeerde Staten van Groningen en Drenthe. De daartoe strekkende aanvragen maken zoals hiervoor aangegeven deel uit van de aanvraag omgevingsvergunning. De procedure voor de afhandeling van de aanvragen haakt aan bij de te volgen procedure voor de omgevingsvergunning.

Als de verklaringen van geen bedenkingen niet worden afgegeven kan de omgevingsvergunning niet worden verleend. Eerder hebben Gedeputeerde Staten van Groningen initiatiefnemer bij brief d.d. 22 oktober 2012 meegedeeld dat voor het initiatief geen verklaring van geen bedenkingen nodig is. De brief is opgenomen in de aanvraag voor de verklaring van geen bedenkingen voor de in de provincie Groningen gelegen Natura 2000-gebieden.

4.2.6.4 Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij

In het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting) zijn maximale ammoniakemissie-eisen gesteld aan stalsystemen. Voor melkrundveeplaatsen geldt op grond van het Besluit huisvesting een maximale ammoniakemissiewaarde van 9,5 kg per jaar. Alle melkrundveeplaatsen voldoen hieraan (zie tabel 2). Aan de koeien in stal 5 moet weidegang worden gegeven. Voor jongveeplaatsen zijn in het Besluit huisvesting geen maximale ammoniakemissiewaarden vastgesteld.

4.2.7 Luchtkwaliteit

In de Wet milieubeheer (hoofdstuk 5 titel 5.2 luchtkwaliteitseisen) zijn luchtkwaliteitsnormen opgenomen voor zwaveldioxide, stikstofoxiden, fijn stof, koolmonoxide en benzeen.

¹ 200905509/1/R3 en 200904821/1/R3, 201107992/1/A4

Voor wat betreft dit initiatief zijn alleen de vrijkomende concentraties van fijn stof (PM₁₀), en stikstofdioxide (NO₂) relevant. De grootste bron van fijn stof zijn de dieren op stal. De grootste bron van stikstofdioxide zijn de uitlaatgassen ten gevolge van de plaatsvindende transportbewegingen.

In de aanvraag voor de omgevingsvergunning is een fijn stofberekening opgenomen. In de mer-beoordelingsnotitie wordt hiernaar verwezen. De berekening is gemaakt met het rekenprogramma ISL3a, versie 1 april 2010. Inmiddels zijn van het programma nieuwe versies verschenen. In de mer-beoordelingsnotitie is geen aandacht besteed aan de emissie van stikstofdioxide.

De luchtkwaliteit is opnieuw beoordeeld door de ODG. De beoordeling is als bijlage 11 bij dit besluit gevoegd. In de beoordeling is ingegaan op de emissie van fijn stof en stikstofdioxide.

4.2.7.1 Fijn stof

Voor fijn stof gelden onderstaande in tabel 13 opgenomen grenswaarden.

Tabel 13 Grenswaarden fijn stof

Component	Grenswaarden	Norm
Fijn stof (PM ₁₀)	Jaargemiddelde concentratie	40 µgm/m ³
	Aantal overschrijdingsdagen van de 24-uursgemiddelde concentratie van 50 µgm/m ³	35 dagen per jaar

Uit de beoordeling blijkt dat direct rond het bedrijf de fijn stofemissie wordt verhoogd met ca. 0,25 µgm/m³. Ter hoogte van de woningen rond het initiatief ligt de fijn stofbijdrage ten gevolge van het initiatief tussen de 0,1 en 0,025 µgm/m³. In figuur 2 op bladzijde 6 van de uitgevoerde beoordeling is een en ander verbeeld.

De heersende jaargemiddelde achtergrondconcentratie voor fijn stof bedraagt ter plaatse 20,2 en 20,3 µgm/m³.

De grenswaarde voor de jaargemiddelde concentratie zal derhalve nergens worden overschreden.

Het aantal overschrijdingsdagen van de 24-uurgemiddelde concentratie ten gevolge van de heersende achtergrondconcentratie is door het ministerie van Infrastructuur en Milieu ter plaatse vastgesteld op 7,8 en 7,9 dagen (het aantal dagen waarop de concentratie hoger is dan 50 µgm/m³). Dit aantal wordt door realisering van het initiatief niet verhoogd. De grenswaarde van 35 dagen (hoger dan 50 µgm/m³) wordt derhalve nergens overschreden.

4.2.7.2 Stikstofdioxide

Voor stikstofdioxide gelden onderstaande in tabel 14 opgenomen grenswaarden.

Tabel 14 Grenswaarden stikstofdioxide

Component	Grenswaarden	Norm
Stikstofdioxide	Jaargemiddelde concentratie	40 µgm/m ³
	Uurgemiddelde concentratie (jaarlijks maximaal 18 overschrijdingsdagen)	200 µgm/m ³

De heersende achtergrondconcentratie ter plaatse bedraagt 12 µgm/m³.

De stikstofdioxidebijdrage ten gevolge van het initiatief is niet berekend. Er is een inschatting gemaakt of het initiatief zou kunnen leiden tot een overschrijding van de

grenswaarden. Daaruit volgt dat eerst een overschrijding van de jaargemiddelde concentratie zal optreden indien er meer dan 9.660 vrachtwagens per etmaal het bedrijf zullen bezoeken. Dit aantal is zo irreëel dat met zekerheid kan worden gesteld dat de grenswaarden voor stikstofdioxide nimmer zullen worden overschreden.

Aan de luchtkwaliteitsnormen van de Wet milieubeheer wordt ruimschoots voldaan.

4.2.8 Gezondheid

GGD Groningen is gevraagd met betrekking tot het voorgenomen initiatief te adviseren over de volksgezondheidsaspecten. Hun advies hebben wij d.d.11 september 2014 ontvangen. Het advies is als bijlage 12 bij dit besluit gevoegd.

Voor de beoordeling van de volksgezondheidsrisico's ten gevolge van het initiatief heeft de GGD gebruik gemaakt van het "Informatieblad Intensieve veehouderij" van GGD Nederland.

In het advies is ingegaan op de volgende aspecten: ammoniak, fijn stof en edotoxinen, geur, geluid, biologische agentia, lichthinder, het aantal blootgestelden communicatie.

De bevindingen van de GGD worden hieronder kort weergegeven.

Ammoniak

Het initiatief leidt tot een toename van de ammoniakemissie. Ten gevolge hiervan worden geen effecten op de mens verwacht. Wel draagt de emissie van ammoniak bij aan de vorming van geur en secundair fijn stof.

Fijn stof en endotoxinen

Het initiatief leidt tot een toename van de emissie van fijn stof. De toename is, ten opzichte van de heersende achtergrondconcentratie van fijn stof, beperkt. Naar verwachting zal het fijn stof biologische agentia bevatten zoals endotoxinen. Vanuit volksgezondheidsoogpunt bezien is het van belang de emissie van fijn stof zoveel als mogelijk te beperken.

De huidige luchtkwaliteitsnormen zijn gebaseerd op stedelijk fijn stof. Daarom is onbekend in hoeverre het vigerende luchtbeleidskader de gezondheidsrisico's rondom veehouderijen beheerst. De Gezondheidsraad heeft vastgesteld dat het op dit moment onbekend is tot op welke afstand mensen in de omgeving van veehouderijen gezondheidsrisico's lopen.

Gebaseerd op in onderzoek aangetroffen verhoogde endotoxineconcentraties hanteert GGD Nederland uit voorzorg een afstandsadvies van 250 meter tot gevoelige bestemmingen zoals woningen. De GGD signaleert dat hieraan niet wordt voldaan. De GGD merkt daarbij op dat ten opzichte van de huidige situatie, waarbij de dichtstbijzijnde woning op 30 meter ligt, de situatie wel verbetert. Er zijn op dit moment geen feiten bekend die aannemelijk maken dat bij realisatie van dit initiatief een duidelijk verhoogd of onaanvaardbaar risico zal optreden door fijn stof of endotoxinen.

Geur

Ten gevolge van het initiatief zal de geurbelasting, door de uitbreiding van het aantal dieren, waarschijnlijk toenemen. Ondanks dat wordt voldaan aan de wettelijk vereiste afstanden valt niet uit te sluiten dat omwonenden geuroverlast zullen ondervinden. De GGD betwijfelt of het huidige wettelijke kader geurhinder als gezondheidseffect bij hoge dieren aantallen tot een aanvaardbaar niveau beperkt.

Geluid

Op basis van het uitgevoerde akoestisch onderzoek is het aannemelijk dat de geluidbelasting in de omgeving van het initiatief voor omwonenden merkbaar toeneemt. In de beoordeelde bedrijfssituaties kan niet in alle beoordelingsperiodes worden voldaan aan de geldende richtwaarden voor het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau, het maximale geluidniveau en indirecte hinder. Wel wordt in alle gevallen voldaan aan de geldende grenswaarden. Ondanks dat de optredende geluidniveaus onder de grenswaarden blijven is het niet uitgesloten dat omwonenden hinder zullen ondervinden ten gevolge van de geluidsemissie.

Biologische agentia

Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren op mensen kunnen overgaan. Voor omwonenden zijn vooral de via de lucht overdraagbare aandoeningen zoals Q-koorts en Mycobacterium (rondertuberculose) van belang. Goede hygiëne kan verspreiding voorkomen.

Endotoxinen zijn deeltjes van de celwand van Gram-negatieve bacteriën. Blootstelling kan leiden tot luchtwegklachten en griepachtige verschijnselen. Uit onderzoek blijkt dat op 250 meter afstand van agrarische bedrijven nog geringe verhoging van endotoxinen is gemeten ten opzichte van de achtergrondconcentratie. De Gezondheidsraad acht het echter te vroeg om een uitspraak te doen over de eventuele negatieve gezondheidsaspecten van deze lage blootstellingsniveaus. Uit voorzorg adviseert GGD Nederland daarom een afstand van 250 meter tot gevoelige bestemmingen, zoals woningen, aan te houden.

Communicatie en aantal blootgestelden

Binnen een straal van 1.000 meter rond het initiatief liggen naar schatting 150 woningen. Niet bekend is hoeveel mensen hierin wonen. Gezien het beperkt aantal woningen in de directe omgeving van het initiatief zal waarschijnlijk het absoluut aantal gehinderden door geur en geluid beperkt zijn.

De GGD beveelt een open communicatie aan de tussen initiatiefnemer, de gemeente en de burgers. Wederzijds begrip kan hiermee worden vergroot. Dit kan van invloed zijn op de mate waarin geur- en geluidhinder wordt ervaren.

Lichthinder

De GGD acht het onwaarschijnlijk dat ten gevolge van het initiatief lichthinder optreedt in de vorm van direct invallend/instralend licht. Wel kan het licht in de omgeving zichtbaar zijn. De GGD verwacht voor omwonenden, gezien de oriëntatie van de stallen op de woningen, de afscherming en de afstand van de stallen tot de woningen, geen bijzondere mate van lichthinder.

LTO Noord werkt momenteel aan een nieuwe richtlijn voor de beoordeling van lichtemissie veroorzaakt door open rundveestallen. De richtlijn is een vervolg op het adviesdocument "Adviesdocument naar aanleiding van het beleavingsonderzoek lichtemissie melkveestallen Groningen" dat door Natuur en Milieufederatie en LTO Noord is opgesteld. In de in voorbereiding zijnde richtlijn worden afhankelijk van het gebied grenswaarden voor de lichtsterkte en lichthelderheid voorgesteld in de dag-/avond- en nachtsituatie. De GGD raadt aan, uit oogpunt van hinderpreventie, hierbij aan te sluiten.

Samenvattend komt GGD Groningen tot het oordeel dat er een toename plaatsvindt in de blootstelling aan fijn stof, ammoniak, geluid en geur en mogelijk ook van endotoxinen en licht. GGD Groningen kan de gezondheidseffecten ten gevolge van de blootstelling aan fijn stof en endotoxinen niet voorspellen maar ziet geen reden om

aan te nemen dat hierdoor een duidelijk verhoogd of onaanvaardbaar risico zal optreden. Ondanks dat wordt voldaan aan de wettelijke normen voor geur- en geluidbelasting kan niet worden uitgesloten dat omwonenden geur- en geluidoverlast zullen ondervinden. Waarschijnlijk zijn de eventuele gevolgen gering en liggen deze binnen de bandbreedte die in het algemeen gezien wordt als acceptabel. Onder de voorwaarde dat er aandacht is voor goede communicatie vindt de GGD Groningen het voorgenomen initiatief aanvaardbaar.

4.3 Effecten op bodem en grondwater

Het plangebied ligt niet in een bodem- of grondwaterbeschermingsgebied. Ook in de omgeving van het plangebied zijn deze niet aanwezig.

De grond in het plangebied is thans in gebruik als landbouwgrond en wordt als zodanig jaarlijks bewerkt.

Binnen het op te richten melkrundveebedrijf vinden activiteiten plaats die, als daarvoor geen bodembeschermende maatregelen worden getroffen, nadelige gevolgen kunnen hebben voor de bodem en het grondwater.

De nationale beleidslijn, gericht op het voorkomen van nieuwe bodemverontreiniging is uitgewerkt in de Nederlandse richtlijn bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten (NRB).

Op grond van de NRB dienen bij het uitvoeren van bodembedreigende activiteiten of handelingen zodanige voorzieningen dan wel maatregelen te worden getroffen dat de kans op een eventuele bodemverontreiniging ten gevolge van deze activiteiten of handelingen verwaarloosbaar is.

In de NRB staat aangegeven met welke maatregelen en voorzieningen, bij bepaalde activiteiten en handelingen, een verwaarloosbaar risico kan worden bereikt.

In paragraaf 4.8 van de mer-beoordelingsnotitie worden de plaatsvindende bodembedreigende activiteiten genoemd. Daarbij zijn ook de te treffen bodembeschermende maatregelen beschreven. Met de voorgestelde maatregelen wordt een verwaarloosbaar bodemrisico bereikt.

De kwaliteit van de bodem en het grondwater is ter plaatse van de op te richten bebouwing onderzocht door Sigma Bouw & Milieu te Emmen. De resultaten van het onderzoek staan in het rapport “Verkenkend milieukundig bodemonderzoek Munnekemoer Oost nr. 44 te Ter Apel”, d.d. 3 juni 2011. Het onderzoek maakt deel uit van de aanvraag omgevingsvergunning.

De conclusie van het onderzoek is dat ter plaatse van de te bouwen stallen, in relatie tot de bodemkwaliteit, er geen milieu hygiënische bezwaren zijn tegen de bouw van de stallen. Aan de kwaliteit van de bodem ter plaatse van de te bouwen tweede bedrijfswoning kan op basis van de onderzoeksgegevens geen conclusie worden verbonden omdat ter plaatse in het grondwater, ten opzichte van de tussenwaarde, een matig verhoogd gehalte aan barium (zwarte metalen) is aangetroffen. Op basis van de ter plaatse aangetroffen kwaliteit van de boven- en ondergrond wordt niet verwacht dat deze verhoogde waarde wordt veroorzaakt door een locatie specifieke verontreiniging. In het rapport wordt aanbevolen bij de gemeente te informeren of deze verhoogde waarde als natuurlijke achtergrondwaarde vaker voorkomt en zo niet een herbemonstering uit te voeren.

Verhoogde achtergrondwaarden voor barium komen in de gemeente Vlagtwedde vaker voor. Een uitvoerige beoordeling van het bodemonderzoek zal plaatsvinden bij de beoordeling van de aanvraag omgevingsvergunning. Of een herbemonstering noodzakelijk wordt geacht zal dan worden beoordeeld.

4.4 Effecten op oppervlaktewater en doelmatig beheer afvalwater

4.4.1 Afvalwater

Binnen het initiatief ontstaan de volgende afvalwaterstromen:

1. verontreinigd hemelwater achtererf/perssappen vanuit kuilvoeropslagen;
2. spoel- en schrobwater vanuit stallen en melklokaal;
3. reinigingswater melktank en leidingen.

De afvalwaterstromen worden in de mestilo's gebracht en uitgereden met de mest. Dit is in overeenstemming met de gangbare landbouwpraktijk.

Het totale waterverbruik wordt geraamd op 26.000 m³, waarvan 25.000 m³ grondwater en 1.000 m³ leidingwater. Het grondwater wordt gebruikt als drinkwater voor het vee en als spoelwater voor de mestschuiven in de stallen. Het leidingwater wordt o.a. gebruikt voor het reinigen van de melkinstallatie.

Door middel van het treffen van maatregelen als het gebruik van ondiepe makkelijk reinigbare drinkbakken, regelmatige controle van de drinkwatervoorzieningen, gebruik hoge drukreiniger bij schoonmaakwerkzaamheden en registratie van het waterverbruik, wordt getracht het waterverbruik en de hoeveelheid afvalwater zoveel als mogelijk te beperken.

4.4.2 Hemelwater

Realisatie van initiatief zal leiden tot een toename aan verhard oppervlakte (verharde terreingedeeltes en daken opstallen). Afvoer van het hemelwater van deze nieuwe verhardingen mag niet leiden tot piekafvoeren waarop het aanwezige oppervlaktewatersysteem dan wel de aanwezige openbare riolering niet is berekend.

Het plangebied ligt in het beheersgebied van Waterschap Hunze en Aa's. In de Keur van het waterschap zijn ten aanzien van lozingen van hemelwater op het oppervlaktewater regels gesteld die moeten voorkomen dat ten gevolge van een toename aan verhard oppervlakte er problemen gaan ontstaan in de waterafvoer.

In de Keur van het waterschap is bepaald dat lozing van hemelwater op het oppervlaktewater zonder vergunning van het waterschap mogelijk is als het plan voorziet in waterbergende voorzieningen van 80 liter, per m² toename aan verhard oppervlakte.

Er wordt geen hemelwater op de openbare riolering gebracht. Problemen in de hemelwaterafvoer kunnen daar derhalve niet ontstaan.

In de mer-beoordelingsnotitie worden de volgende maatregelen voorgesteld om problemen in de hemelwaterafvoer te voorkomen:

- hemelwater afkomstig van de daken wordt via infiltratievoorzieningen (grindbakken naast de stallen) in de bodem gebracht;
- er wordt een nieuwe sloot gegraven.

Verwacht wordt dat met deze maatregelen de toename aan verharding in voldoende mate wordt gecompenseerd.

In de procedure die gevolgd moet worden voor de omgevingsvergunning zal het waterschap Hunze en Aa's om advies worden gevraagd. Zij zullen beoordelen of de voorgestelde maatregelen voldoende zijn en zullen een zogenaamd watertoetsadvies uitbrengen. In de omgevingsvergunning moet hiermee rekening worden gehouden.

Mochten de voorgestelde maatregelen onvoldoende zijn dan is er binnen het plangebied of in de directe omgeving daarvan, voldoende ruimte voor het treffen van aanvullende maatregelen dan wel om de voorgestelde maatregelen groter uit te voeren.

4.5 Effecten op doelmatig beheer van afvalstoffen

Binnen het initiatief zullen de volgende afvalstoffen ontstaan:

- mest;
- kadavers;
- overig bedrijfsafval.

4.5.1 Mest

De productie van dierlijke mest is inherent aan het houden van dieren. Op het vrijkomen ervan kan geen invloed worden uitgeoefend. De jaarlijkse mestproductie wordt geraamd op ca. 17.000 m³. De mest wordt opgeslagen in 4 afgedekte mestsilo's met een gezamenlijke inhoud van ca. 9.600 m³. Naast mest komt ook het spoelwater uit de stallen en het afvalwater uit de melkstal in de silo's. Verwacht wordt dat jaarlijks, bij een volledige veebezetting, ca. 24.000 m³ mest en afvalwater in de silo's moet worden opgeslagen. Bij een volledige veebezetting is er niet voldoende opslagcapaciteit om in de periode dat geen mest mag worden uitgereden (globaal van 1 augustus tot 1 februari) de mest op het bedrijf op te slaan. Ingeval deze situatie zich voordoet zal de mest, volgens de daarvoor geldende regels, naar elders worden afgezet.

Voor zover de mest niet naar elders wordt afgezet, wordt de mest aangewend op eigen gronden volgens de daarvoor geldende regels in het Besluit gebruik meststoffen.

4.5.2 Kadavers

Kadavers van dieren moeten worden opgeslagen en afgevoerd volgens de regels in de Regeling dierlijke producten (artikel 3.20 t/m 3.26). De regels werken rechtstreeks. Door goede zorg aan de dieren te geven wordt getracht het sterftcijfer onder de dieren zo laag mogelijk te houden. Verwacht wordt dat jaarlijks rond de 5 melk-koeien en 25 kalveren moeten worden afgevoerd.

4.5.3 Overige bedrijfsafvalstoffen

Jaarlijks ontstaat ca. 5 ton overig bedrijfsafval. Dit afval wordt opgeslagen in containers en door erkende inzamelaars opgehaald.

4.6 Effecten op verbruik energie en natuurlijke hulpbronnen

4.6.1 Energie

Het jaarlijks elektriciteitsverbruik wordt geraamd op 100.000 kWh. Het verbruik is grotendeels toe te schrijven aan de melkwinning, de opslag daarvan en de stalverlichting.

Het aardgasverbruik wordt geschat op ca. 10.000 m³ per jaar. Het verbruik is grotendeels toe te schrijven aan de warmwatervoorziening (gasboilers). Indien zonnecollectoren worden geplaatst zal gebruik van elektrische boilers worden gemaakt. In dat geval zal het gasverbruik nihil worden.

In de mer-beoordelingsnotitie wordt vermeld dat maatregelen worden getroffen om het elektriciteitsverbruik zoveel mogelijk te beperken en dat het gebruik van

zonnecollectoren wordt overwogen. Tevens wordt vermeld dat twee jaar na oprichting van het bedrijf een energiebesparingsonderzoek zal worden uitgevoerd en dat energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar dan zullen worden uitgevoerd.

De aanvraag omgevingsvergunning moet voor wat betreft het aspect energie worden getoetst op BBT. Hiervoor is inzicht nodig in de te treffen maatregelen. De mer-beoordelingsnotitie en de ingediende aanvraag omgevingsvergunning bevatten hiervoor onvoldoende informatie.

Omdat energiebesparing juist een aspect is waarmee in de ontwerpfase rekening moet worden gehouden hebben wij initiatiefnemer verzocht de aanvraag omgevingsvergunning op dit punt aan te vullen. Naar aanleiding daarvan is de aanvraag omgevingsvergunning d.d. 30 juni 2014 aangevuld met een energiebijlage. De bijlage is als bijlage 13 bij dit besluit gevoegd. In de bijlage worden concreet de te treffen energiebesparingsmaatregelen genoemd. Daarbij is gebruik gemaakt van de vragenlijst uit het Informatieblad Veehouderijen E11 van Infomil. In dit informatieblad worden de energiebesparingsmaatregelen genoemd die aangemerkt kunnen worden als BBT. Nagenoeg alle daarin genoemde maatregelen zullen door initiatiefnemer worden getroffen.

4.6.2 Natuurlijke hulpbronnen

4.6.2.1 Water

Het jaarlijks waterverbruik wordt geraamd op 26.000 m³. Het verbruik is met name toe te schrijven aan het drinken van het vee, de spoelsystemen in de stallen en het reinigen van de melkapparatuur in de melkstal.

Om het leidingwaterverbruik zoveel als mogelijk te beperken wordt voor het drinken van het vee, voor de spoelsystemen in de stallen en voor de reinigingsactiviteiten, met uitzondering van het reinigen van de melkinstallatie, gebruik gemaakt van grondwater. Verwacht wordt dat jaarlijks 25.000 m³ grondwater en 1.000 m³ leidingwater gebruikt zal worden.

Het grondwater zal ter plaatse worden opgepompt.

Op grond van de Keur van het waterschap Hunze en Aa's is voor de onttrekking een vergunning vereist als de onttrekking meer bedraagt dan 10 m³ per uur en meer bedraagt dan 5.000 m³ per kwartaal. In de mer-beoordelingsnotitie is aangegeven dat een vergunning voor het onttrekken van grondwater bij het waterschap zal worden aangevraagd.

De grondwateronttrekking is relatief klein. In beginsel worden hiervoor door het waterschap vergunningen verleend. De grondwateronttrekking past binnen het duurzaamheidsbeginsel. Het gebruik van leidingwater kan immers worden beperkt.

Door middel van het treffen van maatregelen wordt getracht het waterverbruik zoveel als mogelijk te beperken.

4.6.2.2 Bodem

Door middel van het treffen van bodembeschermende maatregelen wordt voorkomen dat ten gevolge van de binnen het initiatief plaatsvindende bodembedreigende activiteiten de bodem en grondwater worden verontreinigd.

De tot het initiatief behorende landbouwgrond wordt overeenkomstig de gangbare landbouwpraktijk gebruikt voor de verbouw van o.a. mais en gras en voor het geven van weidegang. Dit gebruik gaat niet ten koste van de bodem.

4.6.2.3 Grondstoffen

Voor het voeren van het rundvee wordt gebruik gemaakt van gras, mais en droge bijproducten (aardappelvezels, perspulp en bierborstel). De opslag van deze producten vindt plaats in sleufsilo's. Aan bijproducten wordt maximaal 60 ton opgeslagen. Het verbruik licht rond de 30 ton per maand.

Gras en mais zullen overeenkomstig de gangbare landbouwpraktijk zoveel mogelijk zelf worden verbouwd.

De bijproducten worden uitsluitend van GMP+ (Good Manufacturing / Managing Practice) gecertificeerd leveranciers betrokken. In het kader van de GMP+ worden regels gesteld aan de productie, handel, vervoer en traceerbaarheid van veevoerders. Doel van deze regeling is te waarborgen dat met het veevoer geen te hoge gehalten verontreiniging in de melk, het vlees, de mest en uiteindelijk in de bodem terecht komen.

4.7 Effecten op landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden

4.7.1 Landschap

Het plangebied ligt in een coulisselandschap op de overgang naar een veenkoloniaal landschap. Het gebied is ingebed in een beperkte ruimte die gevormd wordt door verschillende groene landschappelijke lijnen (bomen met onderbeplanting) en een bebouwingslint. Het plangebied zelf is thans in gebruik als landbouwgrond.

Het plangebied ligt niet in een gebied waarvoor op grond van de provinciale omgevingsverordening, het ter plaatse geldende bestemmingsplan buitengebied 2009 en/of de Monumentenwet specifieke te beschermen landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden gelden.

Aan de landschappelijke inpassing van het initiatief is veel aandacht besteed. In een zogenaamd keukentafeloverleg, waarbij de provincie, Libau, initiatiefnemer en wij betrokken zijn geweest is hierover uitvoerig gesproken. De landschappelijke inpassing van het project heeft initiatiefnemer laten uitwerken in de volgende documenten:

- "Landschappelijke inpassingsvisie ■■■ Future Farms BV" van september 2009;
- "Erfontwikkelingsschets ■■■ Future Farms BV" van april 2010;
- "Beplantingsplan"
- "Schetsontwerp, architectonische uitwerking bedrijfsgebouwen en woning ■■■ Future Farms, Munnekemoer Oost 44, Ter Apel".

De documenten zijn als bijlage 14 bij dit besluit gevoegd.

De landschappelijke inpassing zal zoveel mogelijk via het spoor van de omgevingsvergunning worden geborgd. Daar waar dat niet mogelijk is zal borging plaatsvinden door middel van het afsluiten van een privaatrechtelijke overeenkomst met initiatiefnemer.

4.7.2 Archeologie

In de mer-beoordelingsnotitie wordt in paragraaf 3.3.1, uitvoerig ingegaan op dit aspect. De conclusie is dat het plangebied niet in een gebied met hoge archeologische verwachtingen ligt. Eén en ander wordt bevestigd door de archeoloog van de provincie Groningen.

4.7.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De gevolgen van het initiatief op de waarden en kenmerk van de EHS moeten worden beoordeeld.

Het beschermingsregime van de EHS is opgenomen in artikel 4.31 van de omgevingsverordening van de provincie Groningen en in artikel 3.35 van de omgevingsverordening van de provincie Drenthe. In het kort komt het in deze artikelen genoemde beschermingsregime hierop neer dat ruimtelijke ingrepen in de EHS, die de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS significant aantasten, in beginsel niet worden toegestaan. Het beschermingsregime geldt enkel voor ruimtelijke ingrepen die plaatsvinden binnen de grenzen van de EHS. De regels hebben geen externe werking.

Het initiatief ligt op ca. 1 km van de EHS in de provincie Drenthe en op ca. 1,7 km van de EHS in de provincie Groningen. Het initiatief leidt derhalve niet tot ruimtelijke ingrepen in de EHS.

Binnen de grenzen van de EHS in de provincie Groningen ligt een zeer kwetsbaar gebied in de zin van de Wet ammoniak en veehouderij (bos aan Hanetangerweg nabij de “Polderputten”). Op de gevolgen van de ammoniakdepositie op dit zeer kwetsbare gebied is hiervoor onder 4.2.6.2 ingegaan.

Andere gevolgen dan de depositie van ammoniak, zijn gelet op de afstand van het initiatief tot de EHS (zowel in Drenthe als Groningen) niet te verwachten.

4.7.4 Natura 2000-gebieden

Op de gevolgen van het initiatief op de Natura 2000-gebieden is hiervoor onder 4.2.6.3 ingegaan.

4.8 Gebieden waarin de bij communautaire wetgeving vastgestelde normen inzake milieukwaliteit reeds worden overschreden.

Het initiatief ligt niet in een gebied waarin de wettelijke normen inzake milieukwaliteit reeds nu al worden overschreden.

4.9 Het grensoverschrijdend karakter van het effect

Het initiatief grenst aan de Nederlands-Duitse grens. Bij de beoordeling van de aspecten die een grensoverschrijdend effect kunnen hebben (geur, geluid, licht, luchtkwaliteit, emissie van ammoniak in relatie tot de in Duitsland gelegen Natura 2000-gebieden) zijn ook de effecten op Duits grondgebied beoordeeld. Uit de beoordeling volgt dat er geen belangrijke en ingrijpende milieugevolgen op Duits grondgebied zijn te verwachten.

Initiatienemer heeft zoals hiervoor onder 4.2.1 aangegeven, een geuronderzoek laten uitvoeren door een Duits onderzoeksbureau. Uit het onderzoek volgt dat het initiatief, volgens Duitse normen, niet leidt tot belangrijke geurbelastingen op Duits grondgebied.

4.10 Cumulatie met ander projecten

Bij de beoordeling van de milieugevolgen van het initiatief op de omgeving moet rekening worden gehouden met eventueel in de omgeving van het initiatief nog te realiseren projecten. Hierbij moet het gaan om concrete op uitvoering gerichte projecten.

In de omgeving van het initiatief ligt op het perceel Moersloot 147 en 149 een vleesvarkensbedrijf. De eigenaar van dit bedrijf heeft concrete plannen om zijn bedrijf te veranderen. Voor de gewenste veranderingen is het opstellen van een milieueffectrapport noodzakelijk. Op 29 januari 2014 hebben wij het milieueffectrapport ontvangen samen met de aanvraag omgevingsvergunning voor de activiteit: het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd een bestemmingsplan (artikel 2.1, lid 1, onder c, Wabo).

Uit het milieueffectrapport blijkt dat de gewenste veranderingen, ten opzichte van de huidige situatie, zullen leiden tot een afname van de geuremissie, ammoniakemissie en de emissie van fijn stof. Van cumulatie van effecten van dit project met die veroorzaakt door het initiatief kan dan ook geen sprake zijn.

5. Conclusie

De kenmerken, de plaats en de kenmerken van het potentiële effect van het voorgenomen initiatief, zijn naar onze mening niet dusdanig dat er sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Op basis van alle hiervoor beschreven aspecten afzonderlijk en in samenhang bezien, concluderen wij dat het voorgenomen initiatief geen milieueffecten heeft van een dusdanige omvang dat nadere beoordeling daarvan in een milieueffectrapportage zinvol is.

6. Besluit

Gelet op voornoemde overwegingen en gelezen de mer-beoordelingsnotitie en alle daarbij horende bijlagen besluiten wij dat ten behoeve van het voorgenomen initiatief geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld.

7. Rechtsmiddelen

Deze beoordeling moet worden beschouwd als een voorbereidingsbesluit op grond van artikel 6:3 van de Algemene wet bestuursrecht, waartegen geen bezwaar of beroep open staat tenzij het de belanghebbende, los van het voor te breiden besluit, rechtstreeks in zijn belang treft. Anderen kunnen hun bezwaren tegen dit beoordelingsbesluit kenbaar maken in de procedure van het uiteindelijke besluit, de omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Sellingen,

Besluitno.

Burgemeester en wethouders van Vlagtwedde

burgemeester,

secretaris,